

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

IMPLEMENTAČNÍ ČÁST STRATEGIE ROZVOJE ZELENĚ MĚSTA VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ

Název projektu: Efektivní řízení města Valašské Meziříčí v samosprávných oblastech

Registrační číslo projektu: CZ.03.4.74/0.0/0.0/16_058/0007406

Prosinec 2019

Tento projekt je spolufinancován evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

Obsah

1. Základní identifikační údaje	3
2. Cíl implementační části	5
3. Výchozí podklady	5
4. Péče a údržba zeleně.....	6
Organizační zajištění a financování péče o zeleň	6
Intenzitní třídy	7
Pasport zeleně	7
Inventarizace dřevin	8
Vyhodnocení procesů v oblasti péče a údržby zeleně	9
5. Obnova zeleně	9
Vyhodnocení procesů v oblasti obnovy zeleně	10
6. Rozvoj zeleně.....	10
Koncepční uchopení rozvoje zeleně.....	11
Návaznost na krajinu, ekologická stabilita a ÚSES.....	12
Dlouhodobá ekonomika a udržitelnost kvality životního prostředí.....	13
Vyhodnocení procesů v oblasti rozvoje zeleně	14
7. Návrhy projektů	16
8. Doporučený harmonogram aktivit.....	19

1. Základní identifikační údaje

Objednatel: Město Valašské Meziříčí
Adresa: Náměstí 7/5, 757 01 Valašské Meziříčí
Zastoupeno: Bc. Robertem Stržínkem, starostou
Osoba oprávněná ve věcech technických: Bc. Tomáš Kunc, Odbor komunálních služeb
Tel. 571 674 502, e-mail: kunc@muvalmez.cz
IČO: 00304387
Místo řešení: Valašské Meziříčí
ORP: Valašské Meziříčí
Kraj: Zlínský
Katastrální území:

- Brňov (kód k. ú. 723941)
- Bynina (kód k. ú. 616591)
- Hrachovec (kód k. ú. 647624)
- Juřinka (kód k. ú. 661554)
- Krásno nad Bečvou (kód k. ú. 776432)
- Křivé (kód k. ú. 723959)
- Lhota u Choryně (kód k. ú. 681156)
- Valašské Meziříčí-město (kód k. ú. 776360)

Zpracovatel: **Atregia, s.r.o.**
Adresa: Šebrov 215, 679 22 Šebrov – Kateřina
IČ: 02017342
DIČ: CZ02017342
Email: info@atregia.cz
Telefon: +420 608 317 231

Datum: prosinec 2019

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Tato písemná zpráva je výstupním dílem Implementační části pro oblast Strategie rozvoje městské zeleně města Valašské Meziříčí pořízená v rámci projektu Efektivní řízení města Valašské Meziříčí v samosprávných oblastech, reg. č. CZ.03.4.74/0.0/0.0/16_058/0007406 z dotace poskytnuté v rámci Operačního programu Zaměstnanost. Tento dokument je zpracován v souladu s požadavky vyplývající z přílohy č. 2 Technická specifikace předmětu plnění, která je součástí smlouvy JS/0230/2018/OKS o poskytnutí služeb „Efektivní řízení města Valašské Meziříčí v samosprávných oblastech – Strategie rozvoje městské zeleně a koncepce rozvoje místních komunikací a veřejného osvětlení vč. Pasportu“

Prosinec 2019

Atregia s.r.o.

2. Cíl implementační části

Zadáním implementační části je vyhodnocení zavedených procesů a jejich efektivity v rámci komplexního systému údržby městské zeleně v porovnání se současným stavem, který je definován v analytické části zpracovávané Strategie rozvoje městské zeleně. Součástí díla mají být návrhy konkrétních projektů s odhadovaným finančním rámcem, časovým odhadem a identifikací zdrojů externího financování. Tyto návrhy projektů mají sloužit jako podklad pro případný další rozvoj systému sídelní zeleně.

Systém zeleně v městském prostředí plní celou řadu funkcí – estetické, hygienické, ekosystémové, rekreační, ekonomické a další. Správa a údržba zeleně a procesy, které jsou s ní spojené, proto musí být schopné pokrývat všechny požadavky na zeň kladené nejen obyvateli města, regionu, návštěvníky, ale také platnou dokumentací o území. Nad tento rámec má péče o hodnoty v území reflektovat zapojení města do Národní sítě Zdravých měst ČR (projektu pod záštitou OSN – WHO¹), toto zapojení vnímáme jako zdůraznění záměru podporovat hodnoty vysoké kvality života a udržitelného rozvoje města.

Implementační část provede vyhodnocení procesů ve všech vzájemně provázaných součástech systému údržby zeleně, tedy v péči a údržbě, obnově a rozvoji zeleně. Předkládaný dokument a jeho analytická a návrhová část, včetně datových sad určených do GIS jsou nejen podkladem pro výkon činnosti správce zeleně, ale i významným dlouhodobým podkladem pro vedení města. Jako zpracovatelé předpokládáme, že návrh a jeho implementace je věcně a odborně správná, a tudíž bude přijatelná pro zastupitele napříč politickým spektrem, bez ohledu na politickou příslušnost. Pro následnou závaznost by měl být tento materiál projednán a odsouhlasen v orgánech města. Na jeho základě budou nově definována pravidla péče a rozvoje zeleně. Široká shoda na správnosti a závaznosti dokumentu pak má za cíl usnadnit pravidelné přidělení odpovídajícího množství prostředků.

3. Výchozí podklady

Pro zpracování byly použity následující podklady:

1. Pasport zeleně – zpracovaný firmou Atregia s.r.o. (2019)
2. Inventarizace dřevin města – zpracovaná firmou Atregia s.r.o. (2019)
3. Územní plán Valašské Meziříčí (aktualizován 2018)
4. Regulační plán (aktualizován 2016)
5. Studie zástavby rodinných domů na pozemcích ve vlastnictví města Valašské Meziříčí (2019)
6. Interní informace o procesním fungování, finančních údajích a organizačních aspektech poskytnuté městským úřadem Valašského Meziříčí (2019)
7. Zdravotní plán města Valašské Meziříčí 2019-2022 (2019)
8. Akční plán města Valašské Meziříčí 2015-2018 (aktualizován 2015)

---

¹ Organizace spojených národů – světová zdravotnická organizace

9. Strategický dokument Chytrý VALMEZ (2019)
10. Seznam projektových záměrů (2019)
11. Rámcová smlouva – celoroční údržba zeleně a městského mobiliáře – město Valašské Meziříčí
12. Strategický plán rozvoje města Valašské Meziříčí 2014–2020 (2014)
13. Střednědobý výhled rozpočtu města Valašského Meziříčí s analýzou financí a ratingem (aktualizován 2019)

4. Péče a údržba zeleně

Správcem zeleně města Valašské Meziříčí je Odbor komunálních služeb.

Organizační zajištění a financování péče o zeleň

Fyzický výkon péče a údržby je prováděný dodavatelsky společností vlastněnou městem: Městské lesy a zeleň, s. r. o., která vykonává sjednanou celoroční údržbu zeleně a mobiliáře na základě rámcové smlouvy. Roční objem prostředků za posledních 5 let činil průměrně přes 10 mil. Kč včetně DPH. Vedle těchto prostředků město dle aktuální potřeby objednává arboristické práce a další činnosti, které vyplynou z aktuálního stavu a potřeb zeleně. Některé podněty shromáždí zaměstnanci města, jiné vnesou občané. Objem těchto vedlejších nákladů se pohybuje mezi 1 a 3 mil. Kč včetně DPH a tvoří řádově 20 % nákladů na péči a údržbu zeleně. Tento náklad je spolu s rámcovou smlouvou základním podkladem pro tvorbu rozpočtu pro péči a údržbu zeleně, kterou ve formě návrhu tvoří Správce zeleně pro zastupitelstvo města.

Městské lesy a zeleň vykonávaly řadu z činností údržby na základě podnětu Správce zeleně, který tímto způsobem plánoval a řídil provedení konkrétních aktivit.

Výpočet potřebného objemu financí na pravidelnou péči a údržbu probíhal bez dat pasportu zeleně, a to na základě předchozích odhadů a zkušenosti subjektu provádějícího údržbu zeleně. Dlouhodobá smlouva je průběžně navyšována o inflaci, docházelo k pravidelné valorizaci cen. Změny objemu byly specifikovány formou změny množství v jednotlivých objednávkách.

Volba zajištění celoroční péče o zeleň obchodní společností vlastněnou městem má řadu výhod i nevýhod. Mezi typické výhody patří možnost zachování úzké vazby města na plánování konkrétních aktivit, možnost ovlivnit vybavení, nebo zajistit jednotnou kvalitu a způsob provedení péče. Mezi nevýhody může patřit vyšší cena v případě, že není prováděná opakovaná obchodní soutěž o nejlepší ekonomické podmínky provedení výkonu. Sestavení rozpočtů v návrhové části předkládané strategie však naznačuje, že poskytované plnění historicky odpovídalo poskytovanému rozsahu a pro město nebylo nevýhodné. Obecně lze mezi výhody zařadit i zajištění péče jedním subjektem, protože obvykle znamená jednotnou kvalitu a systematictější výkon péče, než když je údržba rozdělena mezi více nekoordinovaných dodavatelů. Stejně tak zajištění péče dlouhodobě jedním subjektem doporučujeme.

Dochází tak k úspoře v procesu opakovaného výběru dodavatele. V řadě případů průtahů objednání nové péče docházet i k navyšování ceny.

Intenzitní třídy

Součástí zpracování návrhové části je rozdělení města do pěti intenzitních tříd. Jejich počet obvykle plně dostačuje potřebám diferenciací míry údržby. Zároveň nevede k organizačním komplikacím při plánování a výkonu péče. Každá intenzitní třída má určenou frekvenci a způsob/technologie údržby. Práce s intenzitními třídami – tedy zařazení, případně změna konkrétních lokalit do intenzitních tříd umožňuje efektivní změnu péče o zeleň s významnými dopady do rozpočtu. Karty údržby zahrnují kromě doporučené (základní) péče o zeleň i další práce, které je vhodné vykonávat v případě, že to umožní rozpočet. Rozšíření aktivit péče o zeleň se projevuje ve zvýšení estetických, ekosystémových, ale i ekonomických hodnot zeleně.

Doporučení frekvence zásahů v jednotlivých intenzitních třídách v každém případě není dogma. Naopak – efektivní plánování a zadávání výkonu péče o zeleň je odbornou činností s vysokou přidanou hodnotou. Nevhodné načasování zásahů (např. sečení trávníků při teplotách nad 25 stupňů) může zeleň poškodit a vyvolat zbytečné investice. Řízení výkonu péče a údržby zeleně je třeba přizpůsobit probíhající klimatickým změnám. Ty se na území České republiky projevují zejména průběžným zvyšováním extrémů – tedy zvyšováním počtu tropických dní, snižováním počtu dní, při kterých spadne celkový roční úhrn srážek a prodlužováním období bez srážek. S ohledem na to je pravděpodobné, že budou zejména přes léto prodlužována období, kdy nebude probíhat sečení trávníků, případně bude probíhat pouze v lokalitách, které lépe zadržují povrchovou vlhkost. V případě nedostatku srážek tak může dojít k úsporám prostředků za seč, a naopak spěšnému zajištění závlivky.

Pasport zeleně

Provedený aktuální pasport zeleně bude nově podkladem, který umožní lépe stanovit výměry spravovaných ploch. Díky tomu bude možné lépe plánovat jak potřebné zdroje, tak časovou náročnost provedení prací a tím i odpovídající finanční prostředky. Aktuálně užívaný geografický informační systém T-mapy s modulem pasport zeleně obsahuje řadu funkcí, které umožňují vymezit konkrétní území, prvky, nebo činnosti a pro tyto sestavit report rozpočtu. Příprava rozpočtu tak může probíhat na základě přesných podkladů a případně i ve variantách. Pro správné fungování je třeba zajistit odpovídající finanční údaje, které mají být užity k tvorbě rozpočtu.

Naprosto zásadní pro dlouhodobé čerpání přínosů realizovaného projektu je zajištění aktualizace pasportu. V praxi nejčastěji funguje buď okamžitá aktualizace přidání/změny/odebrání ploch přímo pracovníkem, který má zeleň na starost. (k tomu může dojít i přímo v terénu) Nebo shromažďování základních informací o změnách a aktualizace formou dodávky služby externím subjektem (nejčastěji na konci roku – po ukončení všech plánovaných akcí). Dodavatelské zajištění aktualizace u města

velikosti Valašského Meziříčí se obvykle pohybuje v řádu vyšších desítek tisíc s ohledem na množství ploch změn.

S ohledem, že v rámci projektu nebyl proveden pasport a inventarizace dřevin na celém zastavěném území města a všech jeho částí, doporučujeme pasport pro úplnost dopracovat. S ohledem na to, že pasport zeleně bude dostupný více odborům, je třeba jasně stanovit, kdo ponese odpovědnost za to, že jsou data aktuální (a odpovědnému přidělit adekvátní lidské/finanční zdroje).

Inventarizace dřevin

Dendrologické hodnocení dřevin na území města ukázalo několik zásadních problémů, kterým je třeba věnovat pozornost. Velké množství stromů ve městě vyžaduje arboristické zásahy, které mají za cíl v první řadě zajistit provozní bezpečnost dřevin, anebo dosáhnout péstebními opatřeními takového stavu, kdy nebude docházet k rychlým úbytkům vzrostlých dřevin. Pokud by k takovému scénáři došlo, bude mít zásadní vliv na snížení kvality životního prostředí. Taková situace se kromě dopadů na občany projeví potřebou významně zvýšit investice do obnovy zeleně. Péstební péče o dřeviny, která má za cíl jejich ochranu a prodloužení životnosti je finančně nejefektivnějším způsobem dosahování socioekonomických efektů, které zejména stromy poskytují.

Stávajícímu neuspokojivému stavu, jehož řešení bude vyžadovat významnější alokaci prostředků, je možné předcházet zavedením následujících aktivit, které mají za cíl zvýšit celkovou kvalitu a prodloužit délku života stromům a případné náklady rozkládat v čase:

1. Důsledným dodržováním a dohledem nad péčí o dřeviny v průběhu a po dokončení výsadeb. Investiční projekty v oblasti zeleně mají mít zajištěný odborný technický dozor, který zajistí kontrolu sadebního materiálu, dodržení potřebné technologie výsadby. V případě, že realizační firma součástí dodávky zajišťuje péči po dokončení výsadby, je třeba určit, jestli je tato dostatečná, nebo je třeba ji ze strany města doplnit. I přestože některé dotační tituly poskytují financování následné péče, objevují se projekty, které je dostatečně nevyužívají. Zároveň doporučujeme důslednou kontrolu i této péče technickým dozorem. S ohledem na množství realizovaných výsadeb čím dále častěji dochází v posledních letech k zanedbávání této péče.
2. Obecně, u mladých stromů, se velmi vyplatí věnovat pozornost péči o ně. Naprosto nezbytná a nutná je pravidelná a dostatečná zálivka, jelikož období tří let po výsadbě zásadně ovlivní mladý strom po zbytek jeho života. **U mladých stromů je naprosto nezbytný výchovný řez.** Tento řez musí být proveden odborníkem, a zajistí správný vývoj a funkci stromu na trvalém stanovišti. Řešení zanedbaného stavu stromů je jedním z nejnákladnějších opatření v údržbě zeleně. Tyto zásahy se pohybují v řádech tisíců korun, a pro stromy ve vyšším věku se jedná o velký zásah, přičemž čím je strom vyššího věku, tím hůře regeneruje. Správná péstební opatření v mladém věku stromů mohou velmi výrazně ulehčit rozpočtu následujících let, výchovný řez se pohybuje v řádech stovek korun.

3. Průběžnou inventarizací dřevin, která umožní identifikovat vznikající problémy vzrostlých dřevin již v počátku a případně na ně adekvátně reagovat (nemoci, škůdci – jmelí, kůrovec, houby, paraziti – jmelí). Města v České republice při snaze dosahovat průběžné aktualizace inventarizace dřevin a zajišťovat v rozumné míře provozní bezpečnost dřevin směřují obvykle k aktualizaci kompletní inventarizace do horizontu 5-7 let. Pro rozložení finanční náročnosti doporučujeme Valašskému Meziříčí vyčlenit na průběžnou aktualizaci řádově 200 tis. Kč ročně. Průběžná aktualizace bude probíhat nezávisle na rozsahu ad-hoc kontrolovaných dřevin.

4. Důslednou kontrolou ochrany dřevin při stavebních projektech.

Samostatným problémem je provozní bezpečnost dřevin. Na městském úřadě má být jasně definována osoba, která je odpovědná za dřeviny v majetku města. Tyto nemají způsobit škody na zdraví a majetku občanům. Přestože je vždy možné, že dojde k živelní události, odpovědná osoba musí být schopná prokázat, že město provádí odpovídající preventivní kroky, aby zabránilo předvídatelným událostem. Odpovědná osoba má dohlížet nad průběžnou aktualizací inventarizaci dřevin a nad tento rámec musí disponovat kompetencemi vyvolat, nebo provést ad-hoc kontrolu potenciálně nebezpečných dřevin. (na základě inventarizace – vyšší věkové stádium, horší vitalita, příp. již dříve zhoršený zdravotní stav apod.)

Vyhodnocení procesů v oblasti péče a údržby zeleně

Stávající procesy zajištění běžné péče a údržby včetně organizačního zajištění běžné údržby jsou dobré, funkční. Je zřejmé, že k významnému zlepšení dojde implementací procesů spojených s užíváním pasportu zeleně a inventarizace dřevin. Díky nově získaným informacím bude možné zvýšit efektivitu a kvalitu péče o dřeviny a dlouhodobě usilovat o zlepšení stávajícího stavu dřevin.

5. Obnova zeleně

Stávající odhadovaná bilance nově vysazovaných stromů proti pokáceným je 1:2 až 1:2,5. To znamená, že stromů ve Valašském Meziříčí ubývá. Důvody jsou společné a první tři vzájemně provázané:

1. Extrémní sucho v letním období
2. Vichřice
3. Výskyt kůrovce
4. Vandalismus

Pro zachování množství stromů je třeba průběžně řídit dosazování. Inventarizace ukázala řadu stromů, které nejsou v dobrém zdravotním stavu. V ideálním případě mají tyto dřeviny již několik let být podsazeny stromy, které je po pokácení nahradí.

Obnova zeleně probíhá efektivně dvěma způsoby – revitalizacemi parkových ploch, veřejných prostranství nebo vnitrobloků, anebo dosazováním solitérních stromů do stromořadí, nebo na volná prostranství při různých příležitostech (náhradní výsadba, sázení při výročí, komunitní akce atd.).

Revitalizace ploch – investiční projekty – jsou příležitostí řešit kromě samotné výsadby i technologie výsadby – zadat při projekci zvětšení kořenového prostoru, užít substráty zadržující vodu, využít retenci vody, případně rovnou projektovat závlahové systémy. Případně rovnou řešit umístění či přeložky technických sítí tak, aby vznikl prostor bez ochranných pásem, kam je možné vysadit stromy, a to i v centrálních lokalitách.

Náhradní výsadby jsou neefektivněji zadávány na základě podrobného generelu zeleně, který obsahuje základní informace o konkrétních plochách a cílovém obsazení vhodnými druhy dřevin.

Prioritní lokality, které jsou určené k obnově jsou ty, které obsahují velké množství senescentních dřevin. Kde není evidentní perspektiva existence stromu na stanovišti, nebo kde se jedná o stromy silně poškozené, mrtvé stromy určené ke kácení, stromy v havarijním stavu apod. Pokud se budou nové výsadby realizovat postupně, nedojde najednou k velkému úbytku stromů. Postupná obnova porostů je také lépe vnímána obyvateli daných lokalit.

Vyhodnocení procesů v oblasti obnovy zeleně

Obnova zeleně nepostupuje dostatečnou rychlostí. Klimatické změny stupňují stres, kterému je vegetace, zejména stromy, vystavena v městském prostředí a ten má za následek úbytky dřevin v posledních několika letech. Obnova zeleně musí probíhat ve větším měřítku a být více pro-aktivní, pokud město chce udržet alespoň stávající kvalitu a úroveň životního prostředí spojenou se zelení a službami, které zeleň poskytuje populaci.

6. Rozvoj zeleně

Investice do přírodní infrastruktury a životního prostředí města Valašské Meziříčí jsou obsaženy prakticky ve všech relevantních dokumentech města. Územní plán v kapitole Koncepce rozvoje území stanovuje: „Nové zelené plochy koncipovat tak, aby vytvořily ucelený spojitý systém, který zajistí propojení systému zeleně v urbanizovaném a neurbanizovaném území a zapojí ho do systému ekologické stability.“ Urbanistická koncepce územního plánu pak říká „Krajinnou zeleň propojovat do ucelené soustavy, jejímž základem jsou prvky územního systému ekologické stability. Tento základní ÚSES² volně propojovat se sídelní zelení v zastavěném území města a jeho místních částí. Vytvořit ucelený systém vzájemně propojených ploch zeleně.“ Strategický dokument Chytrý VALMEZ uvádí hned 5 projektů zaměřených na modro-zelenou infrastrukturu, které ale neumísťuje do území. Zdravotní plán města pak v rámci svých podcílů opět uvádí „Podporu zdravého životního prostředí“, ale jasnou vazbu na funkční využití zeleně a veřejných prostranství je možné identifikovat i v plánované podpoře pohybových a volnočasových aktivit neorganizovaných dětí a mládeže, nebo podpoře aktivního života a volnočasových aktivit seniorů. V neposlední řadě pak celá Agenda 21 spojená se zapojením do Národní sítě Zdravých

---

² Územní systém ekologické stability

měst České republiky předpokládá aktivní rozvoj zdravého životního prostředí ve městě, a to ještě s orientací na tvorbu udržitelného životního prostředí.

Na důležitosti životního prostředí, potřebě jeho rozvoje, obnovy a zachování jeho vysoké kvality panuje v obecné rovině široká shoda. Z výše uváděného je zřejmé, že očekávání jsou vysoká, životní prostředí, jehož hlavní součástí jsou veřejné prostory se zelení mají podporovat celou řadu funkcí. K dalšímu rozpracování však žádný z dokumentů důsledně nepřistupuje a místo aby zeleně a veřejná prostranství byly součástí prioritních os Strategického plánu ekonomického rozvoje Zdravé město, Sport a volný čas, Cestovní ruch, Doprava, tak je v prioritní ose Rozvoj místních částí stanoven pouze požadavek na „adekvátně zajišťovanou údržbu veřejné zeleně“ a v prioritní ose životní prostředí a komunální služby je zeleně zmíněna jen v jednom ze tří cílů a to v revitalizaci sídlišť vedle cílů rekonstrukce komunikací, výstavba parkovacích míst a obnova mobiliáře. Tomu odpovídají i prostředky, které město vynakládá na investiční projekty v oblasti zeleně. V posledních pěti letech se ročně pohybovaly mezi 1 a 4 miliony Kč včetně DPH včetně obdržených dotací. V kontextu rozpočtu města byly investice do rozvoje zeleně podpořeny méně, než 1 % příjmů města to při počítání částek včetně obdržených dotací. Této úrovni financování rozvoje zeleně a investic do zlepšení životního prostředí dosahují i mnohem menší města, které zároveň nejsou zatíženy jedním z nejhorších situací z hlediska kvality ovzduší v okrese.

V kontextu probíhajících klimatických změn a hlavních problémů zeleně, které z ní plynou ve Valašském Meziříčí existuje reálné riziko, že podfinancování investic v oblasti rozvoje a obnovy zeleně se projeví urgentními potřebami zásahů, rychlým úbytkem vzrostlých dřevin, které bude mít za následek citelné zhoršení vnímání kvality životního prostředí občany. Podobný scénář pak obvykle nepříjemně zasahuje do finančního plánu města.

Koncepční uchopení rozvoje zeleně

Základním východiskem pro koncepci rozvoje systému sídelní zeleně je stanovení funkčně-kompozičních jednotek zeleně. Tento postup rozčlení území na řadu konkrétních lokalit, na které nahlíží optikou jejich funkčního využití – ve městě mají být odpovídajícím způsobem rozmístěny a zastoupeny plochy veřejné zeleně, které jsou přizpůsobené pro každodenní rekreaci, delší rekreaci o víkendech, sport, kulturní setkání a akce, plochy, které slouží pro podporu ekologické stability lokalit a podporu biodiverzity, a další. Od požadovaného funkčního využití se odvíjí hodnocení sadových úprav, kompozičního řešení prostoru i vybavenosti jednotlivých ploch. Na základě tohoto rozboru ploch veřejné zeleně je možné navrhnout funkční systém sídelní zeleně, který bude vyhovovat potřebám obyvatel (a konkrétních skupin obyvatel dle prostor, které přirozeně využívají), ale i politice a společenskému směřování města, která spolu s Agendou 21 stanovuje ve výše zmíněných dokumentech celou řadu požadavků na funkce zeleně. Odborným dokumentem, který se věnuje této problematice je Generel zeleně nebo pod novým označením Agentury pro ochranu přírody a krajiny Územní studie systému sídelní zeleně. Buď tento dokument, nebo studie rezervních ploch a lokalit vhodných pro náhradní výsadby a dosazení dřevin má

být podkladem pro průběžnou obnovu a náhradní výsadby. S rozvojem koncepce zeleně souvisí i tvorba nových ploch zeleně. Při tvorbě nových ploch zeleně musí být kladen důraz na výsadbu zeleně, zvláště pokud se jedná o plošně větší zastavěné plochy, jako jsou parkoviště. Při výstavbách nových obytných nebo komerčních čtvrtí, se taktéž musí počítat s výsadbou zeleně, např. uličních stromořadí. Tyto nové výsadby mají mít podobný charakter, aby nevznikaly čtvrti, které nebudou žádným způsobem korespondovat se zbytkem města.

Při projektování nových komunikací a chodníků nemají vznikat malé plochy zeleně, kde je většinou trávník, bez jakékoliv koncepce a záměru, jedná se většinou o zbytkové plochy. Zeleň v takto malém rozměru zde neplní svoji funkci. Při nových návrzích větších zpevněných ploch, např. parkoviště, je důležité, aby se zde počítalo s plochami, kde bude vysazena zeleň.

Proces výběru vhodné lokality pro obnovu nebo náhradní výsadby, určení dřevin (dlouhověkost, velikost, vhodnost pro dané stanoviště) a uložení náhradní výsadby, či využití dotací jako 9/2019 Národního programu životního prostředí – zeleň ve městech a obcích (sázíme budoucnost) má probíhat naprosto automaticky a systematicky, od nejhůře postižených lokalit bez nutnosti plánovat, či připravovat projektovou dokumentaci na větší akce (revitalizace sídlišť, nebo rekonstrukce veřejných prostor).

Vzhledem k čím dál rozsáhlejšímu období sucha, je pravděpodobné, že vzhledem k velkému zastoupení jehličnatých dřevin ve městě, budou tyto dřeviny postupně usychat, budou stále více napadány biotickými škůdci, a v důsledku těchto faktorů budou odumírat. Proto při plánování nových výsadeb mají vznikat nové výsadby s větším podílem zastoupení listnatých dřevin, jelikož tento problém se obecně prohlubuje.

Návaznost na krajinu, ekologická stabilita a ÚSES

Město Valašské Meziříčí je průmyslovým městem umístěným v zemědělské krajině, které, pokud chce být zároveň atraktivním místem k životu musí dbát o zachování a rozvoj hodnot životního prostředí. Základní, minimální kostrou ekologické stability v krajině je síť prvků územních systémů ekologické stability. Tato síť rozvádí mezinárodní migrační trasy fauny a na úrovni ORP vymezuje, jakým způsobem by měly být vedené jednotlivé větve této sítě, která je základem pro ochranu krajiny před negativními dopady klimatické změny a představuje ostrovy stability, které umožňují udržení biodiverzity a dalších hodnot v oblasti životního prostředí. Valašské Meziříčí v současné chvíli nemá zpracovaný Plán ÚSES pro ORP, ani zpracovateli není známa informace, že podával žádost o externí financování tohoto dokumentu. Alespoň k vymezení problémů spojeným s ÚSES může docházet ještě v Územní studii krajiny, Valašské Meziříčí ani touto dokumentací nedisponuje. Na úrovni ORP v této chvíli tedy s nejvyšší pravděpodobností chybí procesy spojené s aktualizací, kontrolou a vyžadováním aktuálního, relevantního vymezení ÚSES v územních plánech obcí v ORP, popřípadě toto probíhá na základě podkladů datovaných obvykle rozmanitě napříč územím od 70 let do konce 20 století, což je situace obvyklá pro ORP, které Plán ÚSES nemají.

Prvky ÚSES v zastavěné části obce se nachází v okolí řek Rožnovské Bečvy a Bečvy. Některé z těchto prvků jsou navrhované – tedy považované za nefunkční, vhodné pro nové založení, nebo obnovu. Vedení ÚSES městským prostředím, zejména po březích řeky, které jsou aktivně využívány k rekreačním a sportovním účelům velmi komplikované. Přesto doporučujeme zaměřit se na využití fenoménu řeky a snahu o kompromis mezi funkčním architektonickým pojetím nábřeží, které bude sloužit lidem – tedy např. s vybudováním míst pro bezprostřední kontakt s vodou z úrovně hladiny, umístění mobiliáře, koupacích zón a dalších. Tak máme za to, že je možné navrhovat tyto prostory takovým způsobem, aby umožňovaly, byť antropogenně podmíněné, fungování těchto krajinných prvků ve smyslu zajištění požadovaných ekosystémových funkcí. Koncepční uchopení a dosažení přijatelného kompromisu je možné.

Návaznost na krajinné prvky a lesy v okolí města umožňuje také vymezit konkrétní lokality pro vznik přírodních prvků zeleně (typicky v okrajových částech města). V takových lokalitách je možné přerušit běžnou údržbu a nechat stanoviště vyvíjet přirozenou sukcesí jednotlivých rostlin. Obvyklá péče o takové lokality pak zahrnuje odstranění agresivních invazivních druhů a výhledově v případě potřeby sanitární prohlídku. Tato minimální péče představuje úsporu nákladů, zároveň je zejména v návaznosti na prvky ÚSES vynikajícím způsobem zvyšování ekologické stability daných lokalit.

Dlouhodobá ekonomika a udržitelnost kvality životního prostředí

Samostatným a průřezovým tématem je udržitelnost vysoké kvality a ochrana hodnot životního prostředí v kontextu klimatické změny. Průběžné zvyšování teploty a zvyšování výskytů extrémního počasí zvyšuje stres na vegetaci. Ta je tak náchylnější nemocem, houbám, škůdcům. Životní cyklus dřevin se zkracuje, rostou náklady na zálivku a boj s nemocemi, houbami, škůdci (klíněnka, kůrovec) se kterými by se zdravý strom samostatně vyrovnal.

Zejména řešení dlouhodobé potřeby poskytnout stromu dostatečné množství závlahy může výhledově představovat velký ekonomický problém. Z toho důvodu doporučujeme připojit se k městům, která zahájila adaptaci území na klimatickou změnu. Nejde jen o velká města jako Praha, či Brno, které sestavily týmy odborníků a tvoří vlastní metodiku přístupu ke klimatické změně. Města srovnatelné velikosti jako je Valašské Meziříčí si nechávají zpracovat analýzu území, identifikaci zranitelnosti a adaptivní kapacity, které umožní určit prioritní lokality investic. Běžné investice do zeleně a způsob úpravy veřejných prostranství, architektura i dopravní stavby jsou doplněny o řadu prvků tvorby modro-zelené infrastruktury a opatření adaptace na změnu klimatu. Hospodaření se srážkovou vodou spolu s udržováním vzrostlých stromů je nejlevnějším a nejefektivnějším způsobem adaptace území na klimatickou změnu.

Dobrá strategie adaptace na klimatickou změnu ve městech umožňuje popsat stávající problémy, navrhnout cíle k dosažení a určit priority podle zranitelnosti a adaptivní kapacity tak, aby nedocházelo k nezvratným negativním změnám a degradaci území. Současně vytvoří podklady pro implementaci mezi

podklady územního plánování – vypočítá a navrhne v souladu s akceptovanými metodikami a potřebami města míru zastavitelného území, požadavky na soukromou i veřejnou architekturu, řešení retence vody, zastavitelných ploch, doporučí užití různých stavebně-technických prvků a podobně a doporučí i konkrétní změny v procesech a organizaci přístupu ke klimatické změně (v některých Evropských zemích je výše daní z nemovitosti odvozená od množství zasakovacích povrchů, atd.). Aktivitu věnující se tomuto tématu tak nebudou prováděné izolovaně, ale budou předem promyšlené vzájemné synergie jednotlivých kroků. (například druhová skladba veřejného prostoru bude umožňovat zasakování a stání vody svedené z nově rekonstruovaných soukromých budov) **Cílem z pohledu zeleně je postupná adaptace území na klimatické změny, zvyšování odolnosti a zabránění vzniku neadekvátních nákladů na údržbu zeleně a zálivky zeleně.** Přestože jednorázové investice do adaptačních opatření jsou díky stavebně technickým prvkům vyšší (zvětšování prostoru pro kořenění, půdní výživy a kondicionéry atd.), tak je dotační příležitost velmi atraktivní.

Vyhodnocení procesů v oblasti rozvoje zeleně

Město Valašské Meziříčí realizuje projekt Efektivní řízení města Valašské Meziříčí v samosprávných oblastech – Strategie rozvoje městské zeleně a koncepce rozvoje místních komunikací a veřejného osvětlení vč. Pasportu za účelem zvýšit efektivitu řízení rozvoje městské zeleně. Rozvoj zeleně, ale i systému zeleně spočívá ve správě, péči a údržbě o stávající vegetační prvky, jejich doplnění, obnovu a rozvoj. Efektivní řízení procesů spojených se zelení spočívá v možnosti plánovat, řídit a hodnotit průběh péče o zeleň. Na základě vyhodnocení plánovaných a vykonaných aktivit, případně na základě nenadálých událostí pak dochází k rozhodování. Zvyšování efektivity se váže právě k rozhodování – správné vyhodnocení věcného, časového a finančního hlediska je základem pro dosažení efektivity, výkonnosti a hospodárnosti. Realizací projektu získává město Valašské Meziříčí řadu podkladů pro podporu rozhodování.

Schéma úrovně informační podpory rozhodování:

Dlouhodobá udržitelnost zeleně v kontextu města

Obrázek č. 1: schéma informační podpory rozhodování o zeleni

Město Valašské Meziříčí disponovalo před realizací projektu pouze částečnými daty, které projekt doplnil o základní oblasti – pasport zeleně, inventarizaci dřevin, plán péče, včetně rozpočtů i doporučení k implementaci těchto nástrojů do praxe městského úřadu. Tyto podklady zvyšují efektivitu a výkonnost v následujících procesech:

- plánování péče a údržby vegetačních prvků – jednoznačná metodika potřebných aktivit pro každý typ plošného i bodového prvku, intenzitní třídu a sklon svažitosti terénu umožňuje nastavit transparentní požadavky na ošetření zeleně a kontrolovat jejich výkon. To vede ke snížení administrativní náročnosti zadávání a kontroly výkon;
- tvorba rozpočtu – přesná geoprostorová data, včetně jednotkových cen cenové soustavy ÚRS umožňují efektivní modelování změn v intenzitních třídách, či péči o plochy. To umožňuje pružnou reakci na požadavky na výši i strukturu rozpočtu. Návrh konkrétních úprav v plánované péči a navazující modelace alternativního rozpočtu je tak řádově přesnější než při stávající praxi. Vložení podkladových dat do GIS společnosti T-mapy nad rámec možností běžných tabulkových editorů nabízí i možnost automatizovaného propočtu nákladů na údržbu, či pěstební péči města, či vybraných ploch. Zaškolení a budoucí využití pokročilých funkcí může vést k průběžné aktualizaci odhadovaných nákladů na údržbu zeleně a k vyšší efektivitě čerpání rozpočtu;
- obnova a rozvoj zeleně – podrobné znalosti o stáří, vitalitě, zdravotním stavu, ale i perspektivě dřevin umožňují kvalifikované rozhodování a plánování rozvoje jednotlivých ploch koncepčním způsobem tak, aby nedocházelo k plošným úbytkům zeleně a poškození půdního profilu a dočasné snížení kvality života v dané lokalitě. Zvýšení efektivity plánování obnovy a rozvoje

zeleně umožní lepší určení priorit v území, které je vnímáno veřejností jako systematictější práce s územím;

- zajištění provozní bezpečnosti dřevin – město Valašské Meziříčí do zpracování projektu nemělo podklady o aktuálních bezpečnostních rizicích spojených se stavem dřevin na svém území. Tento zásadní nedostatek byl odstraněn a umožňuje nastavit, realizovat a případně i prokázat systematické kroky, které postupně eliminují rizika hrozící zdraví a majetku občanů ze strany správy městského majetku.

Stávající procesy v oblasti rozvoje zeleně mohou být vhodně doplněné a rozšířené o důležité oblasti, které skutečně umožní požadovaný rozvoj hodnot životního prostředí. Konkrétně je rozvoj zeleně v souladu s oborovou praxí možné řešit s využitím koncepční dokumentace zaměřené na potřeby každé z lokalit zeleně a zároveň systému sídelní zeleně jako celku. Oblast ÚSES je v ideálním případě vhodné začít řešit z úrovně ORP tak, jak to již více, než 1/3 ORP udělala s využitím aktuálních dotací spuštěných ministerskou radou MŽP, které byly pro ORP připravené. ÚSES je možné se zkušenými projektanty v městském prostředí dokončovat za zachování dalších funkcí zeleně kompromisně. Tento postup doporučujeme. Novým aspektem úzce provázaným se zelení je klimatická změna. Komplexní přístup k řešení problematiky dopadů klimatické změny v území je třeba s tématem zeleně spojit a postupovat při investičních akcích, ale i udržitelném rozvoji území promyšleně takovým způsobem, aby byla zajištěná fyzická i ekonomická udržitelnost nových výsadeb a revitalizovaných ploch. Příležitosti čerpat externí financování na adaptaci městských prostor na klimatickou změnu jsou bezprecedentní zejména proto, že jde o investiční akce mířící typicky na zranitelných oblastí sídel – tedy často lokality s vysokou hustotou zalidnění. Pro akceleraci témat spojených s rozvojem zeleně doporučujeme městu vyčlenit více finančních zdrojů na spolufinancování dotacemi podpořených rozvojových projektů potřebné kvality v krátkém čase. Míra dotační podpory bude s vysokou pravděpodobností v následujícím programovém období klesat.

7. Návrhy projektů

Návrhy projektů jsou uspořádány od návrhů koncepční dokumentace po identifikaci konkrétních realizačních projektů. Všechny níže identifikované dotační programy doporučujeme, protože předpokládáme 80–100 % míru dotace dle jednotlivých záměrů

Název projektu	Plán ÚSES ORP
Odhadovaná finanční náročnost	900 tis Kč
Zdroj financování	OPŽP výzva 52 (prodloužena do 30.6.2020)
Popis	Vymezení, sjednocení podkladů na úrovni SO ORP

Název projektu	Strategie adaptace na klimatickou změnu
Odhadovaná finanční náročnost	400 – 1.200 tis Kč dle rozsahu, stupně dokumentace dle typologie MMR a dodaných podkladů
Zdroj financování	Norské fondy, výzva bude vyhlášena 12.12.2019
Popis	Strategický dokument zpřístupní po vypracování dle podmínek výzvy čerpat Norské fondy pro realizační projekty modro-zelené infrastruktury na dalších několik let (manuál představuje inovativní prvky vhodné do měst – např. vertikální zeleň, uliční vodní prvky atd.)

Název projektu	Územní studie systému sídelní zeleně a realizace na jejím základě (generel zeleně)
Odhadovaná finanční náročnost	Od milionu – dle náročnosti zvoleného realizačního projektu a rozsahu zpracování územní studie
Zdroj financování	OPŽP výzva 115 (prodloužena do 30.6.2020)
Popis	Zpracování územní studie a vypracování realizačního projektu revitalizace – dotace díky tomuto postupu 85 % na studii i realizační projekt v intravilánu

Název projektu	Doplnění skladebných prvků ÚSES a využití fenoménu řek
Odhadovaná finanční náročnost	Jen za ÚSES NOO ³ 1.800 tis/ha + dle architektonického řešení a rozsahu projektu
Zdroj financování	OPŽP prioritní osa 4.3 (Norské fondy dle charakteru úprav v prostoru vodního toku)
Popis	

---

³ Dle nákladů obvyklých opatření OPŽP

Název projektu	Pěstební opatření pro zámecký park, Zámek Kinských, Krásno nad Bečvou, Valašské Meziříčí
Odhadovaná finanční náročnost	4.000 tis Kč
Zdroj financování	OPŽP výzva 115 (85 %) nebo prioritní osa 4.4 (65% dotace)
Popis	Je zpracován projekt a aktuálně se vyřizují potřebné dokumenty pro podání žádosti o dotaci. Realizace se počítá na začátek roku 2021. Částka odpovídá projekční ceně (soustava ÚRS) před soutěží.

Název projektu	Revitalizace parku Abácie
Odhadovaná finanční náročnost	6.000 tis Kč
Zdroj financování	OPŽP výzva 115 nebo prioritní osa 4.4 (65% dotace)
Popis	Po pěstebních zásazích nebude revitalizace prioritní, aktuálně probíhá ošetření dřevin.

Název projektu	Rekonstrukce areálu Domu sociálních služeb v ulici Žerotínova
Odhadovaná finanční náročnost	3.000 tis Kč
Zdroj financování	OPŽP výzva 115 nebo prioritní osa 4.4 (65% dotace)
Popis	Prioritní lokalita – aktuálně je zajišťována projektová dokumentace.

Název projektu	Obnovy stromořadí na ulicích a pokračování revitalizací zeleně ve vnitroblocích Výsadby listnatých stromů po uhynutí jehličnatých
Odhadovaná finanční náročnost	Více projektů komunitních výsadeb po 250 tis Kč Případný projekt na OPŽP po 100 tis / 100 běžných metrů
Zdroj financování	NPŽP 9/2019 nebo OPŽP výzva 115 nebo prioritní osa 4.4 (65% dotace)
Popis	Ochranná pásma inženýrských sítí komplikují

Název projektu	Výsadby izolační zeleně v blízkosti kruhového objezdu křižovatky ulic Vsetínská a Sokolská
Odhadovaná finanční náročnost	300 tis Kč
Zdroj financování	OPŽP v případě spojení s jinou revitalizací, nebo 115; NPŽP v případě, že ne, keřové patro financovat samostatně
Popis	

8. Doporučený harmonogram aktivit

Implementace doporučení plynoucích z pasportu zeleně, plánu péče o zeleň a vyhodnocení procesů je níže rozdělena do aktivit v konkrétních letech. Stanovení harmonogramu vychází z priorit aktivit, ale zohledňuje i možnost zajištění externího financování, které městu umožní dosáhnout přínosů za významně lepších ekonomických podmínek (dotace v končícím programovém období dosahují výše 65-100 % způsobilých nákladů), než kdyby město aktivity financovalo z vlastního rozpočtu.

Rok 2020		
Číslo	Aktivita	Zdůvodnění
1	Žádost o dotaci – Strategie adaptace na klimatickou změnu – Norské fondy (leden 2020)	Dokumentace umožní čerpat prostředky na realizační projekty (odhadovaná výše podpory zpracování dokumentu i realizace – až 90 %).
2	Připravit projekt na Územní studii sídelní zeleně (Generel zeleně) a navazující projektovou dokumentaci	Do června 2020 je možné vypracovat studii a realizační projektovou dokumentaci – obojí s 85 % dotací na způsobilé výdaje ze SFŽP – z ekonomického hlediska jde o unikátní příležitost s vysokou pravděpodobností schválení dotace.
3	Požádat o dotaci na zpracování Plánu ÚSES ORP	MŽP se podařilo pro ORP vypsát dotaci s 85 % podporou – první po řádově 15 letech. Absence dokumentu komplikuje územní plánování a výkon řady agend z oblasti ochrany životního prostředí v celém ORP.
4	Určení osoby odpovědné za provozní bezpečnost dřevin	Jasně určení kompetencí je základním předpokladem pro zlepšení stávajícího stavu. Dřeviny identifikované v rámci projektu ke kácení jsou odstraňovány bez prodlení, zpracovatel očekává zahájení práce na dřevinách s naléhavostí zásahu 1.

5	Doplnění pasportu a inventarizace dřevin v dalších částech města	Definice projektu neumožňovala navýšení rozsahu z důvodu hospodářské soutěže, podklady pro péči a údržbu však stále nejsou kompletní a musí být doplněny pro dosažení plných přínosů projektu.
6	Pokračování revitalizace vnitrobloků a podsazování dřevin	

Rok 2021		
Číslo	Aktivita	Zdůvodnění
1	Připravit realizační projekty pro opatření adaptace na klimatickou změnu	Financování z Norských fondů umožní realizovat inovativní projekty v místech, kde standardní výsadby není možné umístit a zlepšit tak prostředí v klimaticky nejzranitelnějších částech města.
2	Zahájit určování náhradních výsadeb dle generelu zeleně	Rychlejší, efektivnější způsob umožňující systematickou obnovu prioritních lokalit.
3	Připravit architektonickou studii využití fenoménu řeky ve městě	Jako jednoho z nejvýznamnějších prvků veřejných prostor s nevyužitým potenciálem.
4	Promítnout požadavky ze Strategie adaptace na klimatickou změnu na udržitelný rozvoj města do územně plánovací dokumentace	Urbánní plánování, architektura budov i projekce komunikací má pomáhat zlepšovat podmínky pro údržbu zeleně, což umožní snižovat náklady na životní cyklus vegetace.
5	Zahájení opakovaného procesu aktualizace pasportu a inventarizace	Pro vyloučení nutnosti kompletní obnovy pasportu a inventarizace a pro zajištění dostupných aktualizovaných dat.
6	Pokračování revitalizace vnitrobloků, realizace dalších z plánovaných projektů revitalizací zeleně	Požadavky na projektovou přípravu je třeba upravit tak, aby odpovídaly změnám klimatickým podmínkám a umožňovaly efektivní hospodaření se srážkovou vodou.

Rok 2022		
Číslo	Aktivita	Zdůvodnění
1	Zahájit projektovou přípravu akcí odpovídajících podmínkám externího financování nového programového období strukturálních fondů	Pokud nebude možné provést ji již v roce 2021.
2	Pokračovat v určování náhradních výsadeb dle generelu zeleně	Rychlejší, efektivnější způsob umožňující systematickou obnovu prioritních lokalit.
3	Rozpracovat investiční projekty další obnovy veřejných prostranství	Takovým způsobem, aby město průběžně postupovalo k plnému využití všech funkcí zeleně plynoucí z Generelu zeleně (a tak dosahovalo snížení automobilové dopravy, nákladů na nadbytečnou údržbu a obnovu veřejných prostor atd.).
4	Připravit projekty participativní péče o zeleň ve vybraných lokalitách v návaznosti na Generel zeleně	Zapojení veřejnosti do péče o zeleň je fungující praxí umožňující zvýšit znalosti a angažovanost občanů a snížit náklady města na péči o zeleň.
5	Pokračování opakovaného procesu aktualizace pasportu a inventarizace	Pro vyloučení nutnosti kompletní obnovy pasportu a inventarizace a pro zajištění dostupných aktualizovaných dat.